

Informacja o Autorach:

SYLWIA WILCZYŃSKA,
EWELINA DRUMIŃSKA -
Członkinie Koła Naukowego
WyKoNa – Sekcja Kultury
Fizycznej, Uniwersytet
Kazimierza Wielkiego w
Bydgoszczy.

Sylwia Wilczyńska, Ewelina Drumińska
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

PANORAMA SPORTÓW WALKI NA OBSZARZE MIEJSKIM
BYDGOSZCZY – CZY POTRZEBNE JEST „BUDO-CENTRUM”?

Streszczenie

Po roku 1989 nastąpił gwałtowny rozwój sportów i sztuk walki wywodzących się z Dalekiego Wschodu. Spowodowało to napływ osób chętnych do treningu w tym głównie dzieci i młodzieży, jak również dorosłych.

W prezentowanych badaniach postanowiono przedstawić spektrum bydgoskich szkół i klubów, w których można trenować sporty walki, na tle ich aktualnej kondycji oraz perspektywy dalszego rozwoju. Jako punkt zwrotny problematyki sportów walki postawiono kwestię powstania w Bydgoszczy jednego, wielofunkcyjnego ośrodka treningowego „Budo-Centrum”.

Słowa kluczowe: sporty walki, Bydgoszcz, Budo-Centrum.

THE PANORAMA OF COMBAT SPORTS IN URBAN AREA OF
BYDGOSZCZ - IS THERE A NEED FOR "BUDO-CENTER"?

Abstract

After 1989 there has been a rapid development of sports and martial arts originating from the Far East. This resulted in an influx of people willing to train, mainly children and adolescents, and adults as well.

In the present study it was decided to present the spectrum of schools and clubs in Bydgoszcz, where you can practice martial arts, against the background of their current condition and prospects of further development. As a turning point of martial arts issue, presented an idea of construction in Bydgoszcz the multifunctional training center as a "Budo-Center".

Key words: combat sport, Bydgoszcz, Budo-Center.

Wprowadzenie

Zmiany ustrojowe po roku 1989 miały swoje głębokie następstwa również w sporcie. Świat realiów materialnych i moralnych tamtej dekady był bardzo skromny. Obecnie środki finansowe czerpane są z kasy samorządu, od sponsorów oraz z organizowania dochodowych imprez o skali masowej. Bezsprzecznie ułatwia to finansowanie różnych przedsięwzięć¹.

W poprzednim systemie politycznym sporty walki rozwijały się głównie w tzw. resortach siłowych: wojsku, milicji, w służbie więziennej oraz w klubach sportowych finansowanych przez ww. resorty. Dodatkowo, choć w mniejszym stopniu, w akademickich klubach uczelnianych - AZS-ach. Bazę treningową i finansowanie zabezpieczały wyłącznie instytucje państwowe, natomiast prywatne kluby sportowe i stowarzyszenia występowały jednostkowo. Od roku 1990 zaczęły następować szybkie zmiany zarówno w szeroko rozumianej strukturze kultury fizycznej², jak i w strukturze oraz finansowaniu sportu wyczynowego³. Zmiany te nie ominęły również sportów walki, których rozwój właśnie się zaczynał poprzez reorganizację klubów sportowych oraz prywatnych szkół prowadzących sporty i sztuki walki wywodzące się z Dalekiego Wschodu.

Dodatkowo dostrzeżono utylitarne cechy sportów walki sprawdzające się w wychowaniu młodego pokolenia⁴ i zaczęto wprowadzać sporty walki jako fragment Wychowania Fizycznego do programów szkolnych⁵. Jednocześnie prowadzono interdyscyplinarne badania osób trenujących różne sporty walki pod kątem poprawy dobrostanu fizycznego człowieka⁶, przydatności sportów walki do samoobrony⁷, a nawet procesu resocjalizacji⁸.

Należy jednak zwrócić uwagę, że niektóre badania mówiły o związkach treningu sportów walki ze wzrostem poziomu agresji, a nawet ryzykownych zachowań młodzieży⁹.

Obserwacje własne dokonywane na terenie Bydgoszczy nakazują zastanowić się czy warunki lokalowe nie stanowią obecnie przeszkody ograniczającej dalszy rozwój sportów i sztuk walki. Bez nowoczesnej bazy sportowo-rekreacyjnej nie jest możliwe odniesienie pełnego sukcesu sportowego i upowszechnienie sportów walki.

-
1. R. Muszkieta, W. Żukow, M. Napierała, E. Saks, *Stan i rozwój regionalnego sportu i rekreacji*, wyd. WSG, Bydgoszcz 2010, s. 26.
  2. L. Jaczynowski, J. Żyśko, *Przekształcenia w systemie organizacyjnym kultury fizycznej w Polsce w dobie transformacji ustrojowej (sport i rekreacja)*, cz. I, *Kultura fizyczna*, 1994, nr 11-12, s. 7-14.
  3. K. Jankowski, J. Kosiewicz, S. Want, J. Żyśko, *O przeobrażeniach systemowych w kulturze fizycznej i sporcie wyczynowym w Polsce*, *Sport Wyczynowy*, 1996, nr 1-2, s. 33-40.
  4. M. R. Kalina, *Sporty walki w edukacji dzieci i młodzieży – perspektywa metodyczna*, Wydawnictwo Naukowe Novum, Płock 2002.
  5. R.M. Kalina, W. Jagiełło, *Zabawowe formy walki w wychowaniu fizycznym i treningu sportowym*, AWF, Warszawa 2000.
  6. R. Pujszo, W. Błach, M. Pyskir, H. Skorupa, T. Szymański, *Wpływ zmiany wysokości na kontrolę Postawy ciała*, *Medycyna Sportowa*, 2006, 1: 17-22.
  7. W. J. Cynarski, *W kierunku ogólnej teorii samoobrony / Towards a general theory of self-defence*. IDO – Ruch dla Kultury / Movement for Culture, 2009, nr 9, s. 240-245.
  8. E. Zimna-Walendzik, F. Szatko, *Udział sportu w modyfikacji stylu życia młodzieży resocjalizacyjnej*, *Probl High Epidemiol*, 2012, nr 93 (1); 67-7.
  9. K. Bobrowski, *Czas wolny a zachowania ryzykowne młodzieży*, *Alkoholizm i Narkomania*, 2007, nr 20 (3), s. 267-287;

Istniejące publikacje wskazują na spore zaległości Bydgoszczy wobec rozwoju bazy do sportów walki w innych miastach. Nowe obiekty nie spełniają warunków do treningu wyczynowego¹⁰. Dlatego też w środowisku sportowym Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego pojawiła się inicjatywa powstania w Bydgoszczy wielofunkcyjnego ośrodka wyłącznie do sportów i sztuk walki pod nazwą „Budo-Centrum”¹¹.

Projekt wstępnej aplikacji, który zakładał powstanie ośrodka w pobliżu hali „Łucniczka” został ogłoszony w Wyższej Szkole Gospodarki podczas sesji z okazji konkursu Urzędu Miejskiego „Tożsamość kulturowa Bydgoszczy” w 2011 roku, a następnie dostarczony drogą elektroniczną do władz miasta. Brak reakcji ze strony władz miasta nakazał nowemu już pokoleniu studentów UKW przeprowadzić poniższe badania i powrócić do tematu.

Cel i metody badań

Celem badań jest powrót do dyskusji naukowej o potrzebie i możliwościach powstania w Bydgoszczy wielofunkcyjnego ośrodka sportów i sztuk walki "Budo-Centrum". Postanowiono zaprezentować panoramę bydgoskich szkół sportów i sztuk walki, ich zaplecza treningowe i ogólny stan liczbowy z podziałem na grupy dzieci i młodzieży oraz na grupy inne. Połączono tę prezentację z oceną przez trenerów własnego „status quo” danej szkoły i możliwościami dalszego rozwoju.

Badania prowadzono wyłącznie na obszarze miejskim Bydgoszczy, metodą wywiadu bezpośredniego, a w uzasadnionych przypadkach posiłkowano się zewidencjonowanymi danymi dotyczącymi stanu funkcjonalności danej szkoły (umowy sponsorskie, warunki dotacji, umowy wynajmu obiektów, stany liczebne w grupach, dokumentacja zawodnicza itp.).

Badaniami objęto sporty/sztuki walki: aikido, judo, jiu jitsu, karate, krav maga, kung fu, MMA, taekwondo, muay thai, zapasy. Łącznie zebrano informacje z piętnastu klubów. W tekście artykułu i w tabelach używano słowa „klub”, które to dotyczy dowolnej zarejestrowanej organizacji, w której prowadzone są zajęcia ze sportów walki.

Wyniki

W Tabeli 1. przedstawiono zbiorczo ogólne warunki liczbowe i obiektowe wszystkich badanych klubów, w których prowadzone są treningi ze sportów i sztuk walki.

Tabela.1. Dane liczbowe dotyczące liczebności osób i obiektów, w których prowadzone są treningi ze sportów i sztuk walki.

	Liczba	%
Liczba klubów	15	
w tym:		
na własnym utrzymaniu	10	66,67
korzystających z dotacji Państwa	5	33,33
Liczba osób ćwiczących - ogółem	1130	
w tym:		
ćwiczących w grupach dzieci i młodzieży	720	63,72

10. R. Pujso, *Judocy Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego*, wyd. UKW, Bydgoszcz 2012.

11. A. Kuźmińska, A. Bania, *Projekt „Budo Centrum – Bydgoski Ośrodek Sportów Walki”* – referat wygłoszony w Wyższej Szkole Gospodarki w ramach konkursu Urzędu Miejskiego „Tożsamość kulturowa Bydgoszczy”, Bydgoszcz 2011.

W Tabeli 2. Przedstawiono podstawowe warunki treningowe w badanych klubach, w których prowadzone są treningi ze sportów i sztuk walki.

Tabela. 2. Warunki treningowe w badanych klubach, w których prowadzone są treningi ze sportów i sztuk walki.

	Liczba	%
Liczba klubów	15	
w tym:		
<i>mających własne obiekty</i>	5	33,33
<i>korzystających z obiektów szkolnych</i>	9	60,00
<i>korzystających z innych obiektów</i>	1	6,67
Średnia całkowita powierzchnia treningowa [m ²]	110	
Pory treningowe, w tym*:		
<i>ranne</i>		30
<i>popołudniowe</i>		67
<i>popołudniowe i wieczorne</i>		100
<i>wieczorne</i>		75

* Ze względu na to, że niektóre kluby ćwiczą w różnych godzinach suma [%] przekracza liczbę 100

W Tabelach 3.1 i 3.2 zaprezentowano opinie trenerów dotyczące ich własnej oceny warunków prowadzenia danej szkoły walki, jej aktualnego stanu posiadania i perspektywy rozwoju oraz opinię w sprawie potrzeby powstania wielofunkcyjnego obiektu dla potrzeb sportów i sztuk walki „Budo-Centrum”.

Tabela.3.1 Szkoły walki w opinii pracujących w nich trenerów w przeciągu ostatnich około ośmiu lat (2006- 2014) - warunki treningowe i rozwój bazy treningowej.

	%
Warunki treningowe danego klubu:	
<i>bardzo dobre/ dobre</i>	33,33
<i>wystarczające</i>	46,67
<i>słabe, ale bezpieczne</i>	20,00
Rozwój bazy treningowej danego klubu:	
<i>powiększenie</i>	13,33
<i>stabilizacja</i>	66,67
<i>pogorszenie</i>	20,00

Tabela.3.2 Szkoły walki w opinii pracujących w nich trenerów w przeciągu ostatnich około ośmiu lat (2006- 2014) - rozwój ilościowy, potrzeba powstania „Budo-Centrum”, ewentualna lokalizacja.

	%
Rozwój ilościowy danego klubu:	
<i>wzrost</i>	20,00
<i>stabilizacja</i>	46,67
<i>spadek ilości</i>	33,33
Potrzeba „Budo-Centrum”:	
<i>tak</i>	80,00
<i>nie</i>	0,00
<i>nie wiem</i>	20,00
Lokalizacja w pobliżu hali „Łuczniczka”:	
<i>tak</i>	40,00
<i>nie</i>	0,00
<i>nie wiem</i>	60,00

Liczba 1130 osób, w tym 720 dzieci i młodzieży (Tabela 1), trenującej różne sporty walki świadczy o dużym zainteresowaniu społecznym tą formą realizacji zaspokajania swoich potrzeb z dziedziny kultury fizycznej. Liczba ta jest dwukrotnie wyższa niż np. liczba osób trenujących koszykówkę¹².

Jednocześnie wiadomo, że większość klubów (66,67%) jest jedynie na własnym utrzymaniu i nie korzysta z dotacji organów państwowych oraz te same 66,67% klubów nie posiada własnego obiektu, a korzysta z obiektów wynajętych. Średnia powierzchnia treningowa wynosi ok. 110m², co przy średniej liczebności w grupie ok. 20 osób (10 par) przekłada się na 11m² na parę. Biorąc pod uwagę, że np. w judo, pole walki wynosi minimalnie 8x8m, czyli 64m², co oznacza, że do treningu dysponowana jest powierzchnia prawie 6 razy mniejsza¹³. Większość zajęć odbywa się w godzinach popołudniowo-wieczornych (Tabela 2), co stanowi naturalne utrudnienie dla grup dziecięcych, a nawet młodzieżowych.

Dane zebrane w Tabelach 3.1 i 3.2 ujawniają, że zdaniem trenerów (66,67%) warunki treningowe są wystarczające lub słabe, a jedynie 33,33% trenerów uważa, że są dobre. Również 86,67% trenerów uważa, że w ostatnich latach utrzymała się stabilizacja, a nawet pogorszenie bazy treningowej oraz 80% z nich twierdzi, że nie nastąpił rozwój ilościowy klubu, do którego należą. Jednocześnie 80% trenerów uważa za słuszną ideę powstania wielofunkcyjnego obiektu do sportów walki, a 40% trenerów popiera ewentualną lokalizację w pobliżu hali „Łuczniczka”.

12. S. Wilczyńska, E. Drumińska, *Informacje własne uzyskane wywiadem bezpośrednim lub drogą mailową*, 2014.

13. Międzynarodowa Federacja Judo, *Przepisy walki w judo*, 2003, Publikacja dostępna :

http://www.pzjudo.pl/doc/ijf_ref_rules_pl.pdf.

Podsumowanie

Badania naukowe wykazują jednoznacznie pozytywne związki treningu sportów walki z poprawą ogólnej sprawności człowieka, w tym oczywiście dzieci i młodzieży na poziomie zbliżonym do treningu innych popularnych dyscyplin sportowych¹⁴. Również przykładowe badania dotyczące przydatności sportów i sztuk walki w służbach mundurowych pochodzące z różnych okresów nie budzą wątpliwości¹⁵. Jest, więc oczywiste, że uczestnictwo w zajęciach zarówno dorosłych, jak i młodzieży jest wskazane i niesie pozytywne skutki zdrowotne i zawodowe. Jednocześnie wiadomo, że wśród tych osób znajdują się zarówno osoby trenujące rekreacyjnie, jak i zawodnicy na wysokim poziomie sportu wyczynowego przykładowo w judo i karate¹⁶. Zatem w interesie społecznym są wszelkie działania stymulujące rozwój sportów i sztuk walki, w szczególności zaś te będące w gestii organów państwowych bądź samorządowych.

Zaprezentowane dane dotyczące bydgoskiego obszaru miejskiego wskazują na duże zainteresowanie sportami i sztukami walki. Jednakże warunki treningowe do uprawiania tych dyscyplin nie są satysfakcjonujące. Większość trenerów korzysta z wynajętych obiektów treningowych, które nie są w pełni przystosowane do uprawiania sportów i sztuk walki. Nie wszystkie one dysponują sprzętem specjalistycznym, takim jak na przykład worki i gruszki bokserskie, makiwary, które są wykorzystywane przez następujące style: jiu jitsu, karate, krav maga, kung fu, MMA, taekwondo, muay thai; manekiny do ćwiczeń przy uprawianiu kung fu czy specjalistyczne maty do judo i aikido.

W związku z powyższym, ograniczony jest rozwój ilościowy tych klubów. Dobre zaplecze treningowe jest jednym z głównych czynników zapewniających zainteresowanie klubem. Oprócz zaplecza technicznego ważnym aspektem jest możliwość skorzystania z szatni czy prysznica. Należy wspomnieć, że problem ten dotyczy głównie klubów i trenerów, którzy nie korzystają z dotacji organów państwowych.

Przeniesienie działalności tych klubów do takiego ośrodka, jakim byłoby „Budo-Centrum”, wyposażone w odpowiednią bazę treningową, umożliwiłoby ich rozwój ilościowy, a tym samym polepszenie warunków finansowych. Trenerzy mający w perspektywie rozwój swojego klubu, wynajmując obiekty w „Budo-Centrum”, pokrywaliby częściowo koszty jego utrzymania.

Wnioski:

1. „Budo-Centrum” zwiększyłoby zainteresowanie społeczne kulturą fizyczną, nie generując dodatkowych kosztów w budżecie miasta.
2. „Budo-Centrum” pozwoliłoby na rozwój sportów i sztuk walki reprezentowanych przez bydgoskie kluby.

---

14. A. Piesik, W. Hagner, M. Struensee, A. Zieminski, N. Łysiak, *Wpływ treningu priopriocepcji na sprawność utrzymania równowagi i kontroli posturalnej wraz z założeniem części ciała u kobiet zawodowo trenujących koszykówkę*, Journal of Health Sciences, 2013, nr 3 (3), s. 7-15.

15. S. Aszkinazi, W. Jagiełło, M. R. Kalina, *Pewne przesłanki uzasadniające rozwijanie nowych odmian sportów walki w obszarze szkolenia formacji obronnych i na poziomie sportu olimpijskiego*, Sporty ekstremalne w przygotowaniu żołnierzy i formacji antyterrorystycznych, PTNKF, Warszawa 2003, nr 6, s. 42-49.

16. S. Wilczyńska, E. Drumińska, *Informacje własne uzyskane wywiadem bezpośrednim lub drogą mailową*, 2014.

BIBLIOGRAFIA

1. Aszkinazi S., Jagiełło W., Kalina M.R., *Pewne przesłanki uzasadniające rozwijanie nowych odmian sportów walki w obszarze szkolenia formacji obronnych i na poziomie sportu olimpijskiego*, Sporty ekstremalne w przygotowaniu żołnierzy i formacji antyterrorystycznych, PTNKF, Warszawa 2003, nr 6, s.42-49.
2. Bobrowski K., *Czas wolny a zachowania ryzykowne młodzieży, Alkoholizm i Narkomania*, 2007, nr 20 (3), s. 267-287.
3. Cynarski W.J., *W kierunku ogólnej teorii samoobrony / Towards a general theory of self-defence*, IDO – Ruch dla Kultury / Movement for Culture, 2009, nr 9, s. 240–245.
4. Jaczynowski L., Żyśko J., *Przekształcenia w systemie organizacyjnym kultury fizycznej w Polsce w dobie transformacji ustrojowej (sport i rekreacja)*, cz. I, Kultura Fizyczna, 1994, nr 11-12, s. 7-14.
5. Jankowski K., Kosiewicz J., Wanat S., Żyśko J., *O przeobrażeniach systemowych w kulturze fizycznej i sporcie wyczynowym w Polsce*, "Sport Wyczynowy", 1996, nr 1-2, s. 33-40.
6. Kalina R.M., Jagiełło W., *Zabawowe formy walki w wychowaniu fizycznym i treningu sportowym*, AWF, Warszawa 2000.
7. Kalina M.R., *Sporty walki w edukacji dzieci i młodzieży – perspektywa metodyczna*, Wydawnictwo Naukowe Novum, Płock 2002.
8. Kuźmińska A., Bania A., *Projekt „Budo Centrum – Bydgoski Ośrodek Sportów Walki” –referat wygłoszony w Wyższej Szkole Gospodarki w ramach konkursu Urzędu Miejskiego Tożsamość kulturowa Bydgoszczy*, Bydgoszcz 2011.
9. Muszkieta R., Żukow W., Napierała M., Saks E., *Stan i rozwój regionalnego sportu i rekreacji*, wyd. WSG, Bydgoszcz 2010, s.26.
10. Międzynarodowa Federacja Judo, *Przepisy walki w judo, 2003*, Publikacja dostępna: http://www.pzjudo.pl/doc/ijf_ref_rules_pl.pdf.
11. Piesik A., Hagner W., Struensee M., Ziemiński A., Łysiak N., *Wpływ treningu propriocepcji na sprawność utrzymania równowagi i kontroli posturalnej wraz z ułożeniem części ciała u kobiet zawodowo trenujących koszykówkę*, Journal of Health Sciences, 2013, nr 3(3), s. 7-15.
12. Pujso R., Błach W., Pyskir M., Skorupa H., Szymański T., *Wpływ zmiany wysokości na kontrolę postawy ciała*, Medycyna Sportowa, 2006, nr 1, s. 17-22.
13. Pujso R., *Judocy Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego*, wyd. UKW, Bydgoszcz 2012.
14. Wilczyńska S., Drumińska E., *Informacje własne uzyskane wywiadem bezpośrednim lub drogą mailową*, 2014.
15. Zimna-Walendzik E., Szatko F., *Udział sportu w modyfikacji stylu życia młodzieży resocjalizowanej*, Probl Hig Epidemiol, 2012, nr 93(1), s. 67-7.